

Z POPELA

Schulman dokáže mistrovsky vykreslit náladu a atmosféru. Jeho extrémní citlivost zasáhne jako vždy přímo do srdce.
Alingsås Tidning

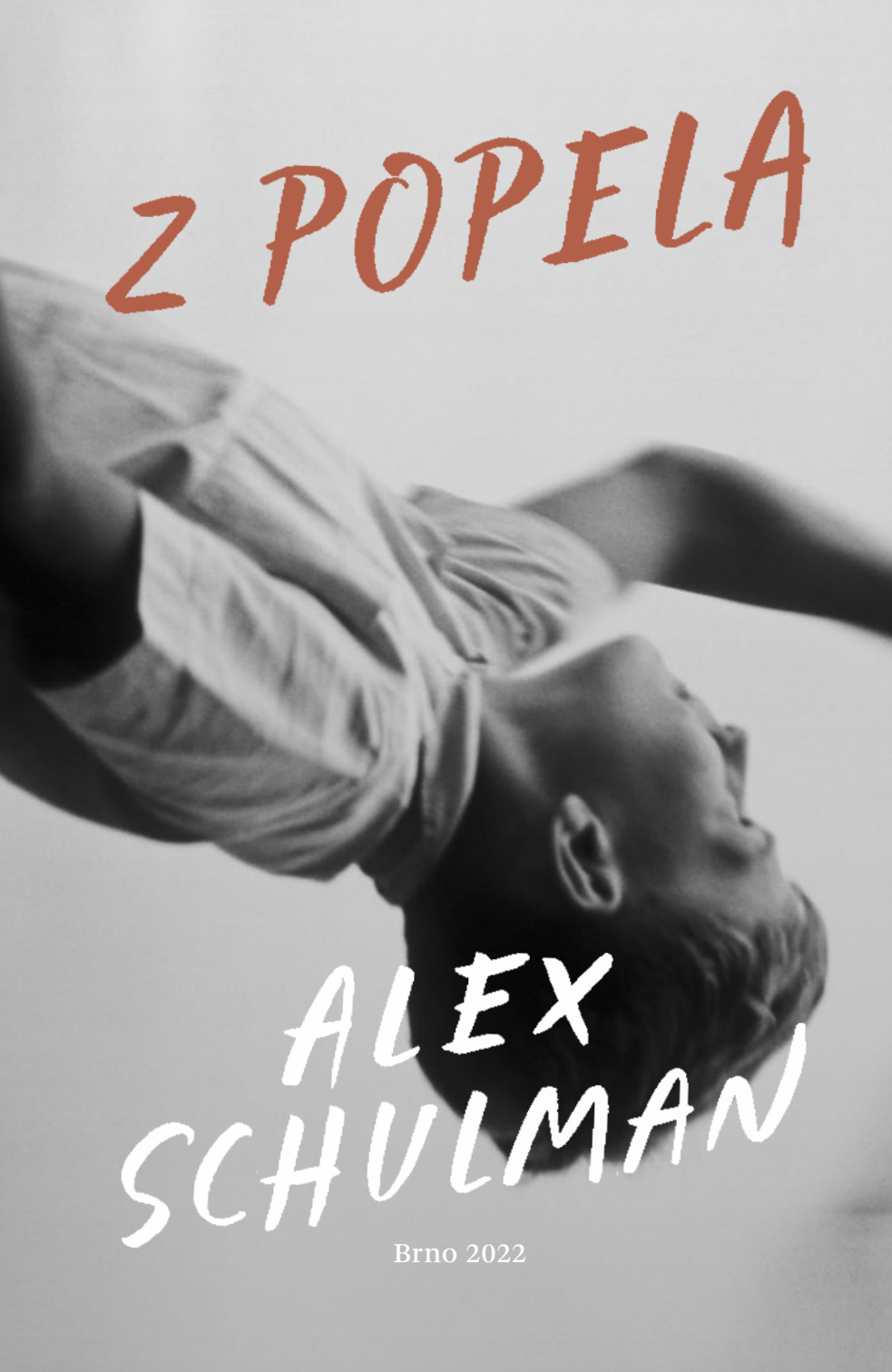
HOST

ALEX
SCHULMAN

HOST

Alex Schulman
Z POPELA

Přeložila
Linda Kaprová

Z POPELA

ALEX
SCHULMAN

Brno 2022

Överlevarna

Copyright © Alex Schulman 2020

Published by agreement with Ahlander Agency

Cover design by Sara Acedo

Cover picture by Rolau/plainpicture

Translation © Linda Kaprová, 2022

Czech edition © Host – vydavatelství, s. r. o., 2022

(elektronické vydání)

Překlad této knihy byl podpořen Švédskou kulturní radou

The cost of this translation was defrayed by a subsidy from the Swedish Arts Council, gratefully acknowledged

ISBN 978-80-275-0993-5 (PDF)

ISBN 978-80-275-0994-2 (ePUB)

ISBN 978-80-275-1060-3 (MobiPocket)

Callemu a Niklasovi

I.

Chalupa

1. KAPITOLA

23.59

Kolejemi vyježděnými od traktoru si dolů k usedlosti modravou zelení pomalu razí cestu policejní auto. V červnové noci, která nikdy není úplně temná, stojí u jezera na výběžku pevniny osamělá chalupa. Prostý dřevěný domek s nesouměrnými proporcemi, trochu vyšší, než by měl být. Z bílých rohových trámků oprýskává barva, červený nátěr z jižní strany vypálilo slunce. Tašky srostly a střecha připomíná kůži prehistorického ještěra. Vládne bezvětří a trochu se ochladilo, okenní tabulky se kolem spodního rámu zamžily. Z jednoho okna v patře se line osamělá jasně žlutá záře.

Dole pod chalupou se blyští jezero, hladké a klidné, lemované těsně u břehu břízami. Opodál stojí sauna, kam kluci o letních večerech chodívali s otcem a pak odtamtud po ostrých kamenech husím pochodem vratce scházeli do vody, chytali rovnováhu s rozpřaženýma rukama jako ukřižovaní. „Je to paráda!“ zvolal otec, když se vrhl do vody. Výkřik se rozezpíval nad jezerem a po něm padlo ticho, jaké neexistovalo nikde jinde než tady, daleko od

všeho ostatního, ticho, které Benjamin dokázalo vyděsit, ale také v něm čas od času vzbuzovalo pocit, že všechno naslouchá.

O kousek dál po břehu stojí loděnice. Dřevo ztrouchnivělo a konstrukce se začíná naklánět k vodě. A nad ní stodola s trámy provrtanými tisíci hmyzími chodbičkami a s betonovou podlahou, kde jsou ještě patrné stopy sedmdesát let starého trusu. Mezi stodolou a chalupou se rozprostírá travnatý plácek, kde kluci hrávali fotbal. Svažuje se. Kdo hraje zády k vodě, má to do kopce.

Jevišť. Tak to působí. Hrstka malých stavbiček na louce s lesem za zády a jezerem před sebou. Nepřístupné místo, dnes stejně osamělé jako před lety. Když se člověk postavil až na nejzazší konec výběžku pevniny a rozhlédl se, neviděl široko daleko známky lidské existence. Někdy se výjimečně z protějšího břehu dalo zaslechnout, jak po nezpevněné cestě projíždí auto. Motor v nízkých otáčkách vzdáleně hučel, a když bylo sucho, mohl člověk po chvíli rozeznat obláček prachu, který se zvedl z lesa. Nikdy tu však nepotkali živou duši, byli tu úplně sami, na místě, které neopouštěli a kam nikdo nezavítal. Jednou se přihodilo, že natrefili na lovce. Kluci si zrovna hráli v lese a zničehonic ho uviděli. Bělovlasý muž v zeleném se neslyšně šinul mezi větvemi asi dvacet metrů od nich. Když je míjel, s prázdným výrazem se na ně podíval, přiložil si prst na ústa a šel dál, dokud nezmizel mezi stromy. Nikdy se jim nedostalo vysvětlení — jako by se k Zemi přiblížil tajuplný meteor, který nakonec jen prolétne oblohou, aniž by dopadl. Kluci se o tom mezi sebou už nikdy nezmninili a Benjamin občas zapochyboval, jestli se to vůbec stalo.

Jsou dvě hodiny po soumraku, policejní auto opatrně sjíždí kolejemi od traktoru. Řidič s obavami nakukuje přes kapotu před sebe a snaží se rozeznat, co mu cestou z kopce mizí pod podvozkem, ale ani když se nakloní nad volant a podívá se nahoru, k vrcholům korun nedohlédne. Smrky, které rostou nad chalupou, jsou neuvěřitelné. Tyčily se tu jako kolosy, už když kluci byli malí, a co teprve teď. Vypínají se do výšky třiceti čtyřiceti metrů. Otec se vždycky dmul pýchou nad místní žírnou půdou, jako by se o ni nějak zasloužil. Na začátku června zapíchal do záhonu sazeňky ředkviček a už po pár týdnech bral děti na zahrádku a ukazoval jim, jak se z hlíny derou červené hlavičky. Na úrodnost se však v okolí chalupy nedá spoléhat, místy je země úplně mrtvá. Jabloň, kterou otec věnoval matce k narozeninám, stojí sice dál tam, kde ji zasadil, ale neroste, neplodí. Někde je půda černá a těžká, bez kamení, jinde se skalnaté podloží zvedá vysoko, těsně pod kořínky trávy. Když otec stavěl slepicím výběh a hloubil jamky sloupků, projel bodec s tlumeným zuchnutím rozmoklou travou občas hladce, jindy kov zvonivě zazpíval těsně pod povrchem a otec vykřikl, jak mu vzdorující skála zavibrovala do dlaně.

Policista vystoupí. Uvyklým pohybem hned ztiší prazvláštní švitoření, které se do éteru šíří z vysílačky na jeho rameni. Je to mohutný muž. Otlučená matně černá výstroj zavěšená kolem pasu dodává jeho vzezření uzemněnost, tíha předmětů ho táhne k zemské kůře.

Modré záblesky na vzrostlém smrkovi.

Ten přísvit, modravé kopce za jezerem a záblesky policejního majáku mají v sobě cosi zvláštního. Daly by se zachytit na malířském plátně.

Policista postoupí o několik kroků k chalupě a zastaví se, náhle bezradný, prohlíží si ten výjev. Na kamenných schůdcích ke dveřím sedí tři muži v obleku a kravatě. Pláčou, objímají se. V trávě vedle nich stojí urna. Policistovi se s jedním z nich povede navázat oční kontakt. Muž vstane, zbylí dva zůstanou sedět jeden druhému v objetí. Jsou celí zmáčení a zle potlučení. Chápe, proč na místo přivolali sanitku.

„Jmenuju se Benjamin. To já jsem volal.“

Policista hledá po kapsách zápisník. Neví, že tohle vyprávění těžko dokáže vměstnat na lístek papíru, že právě vstupuje do finále příběhu překlenujícího několik desetiletí, příběhu o třech bratrech, které odtud kdysi osud vytrhl a nyní je přinutil se sem vrátit, neví, že tady všechno patří jedno k druhému, nic nestojí samo o sobě a nedá se jako takové vysvětlit. Tíha toho, co se právě děje, je nesmírná, ale téměř všechno se pochopitelně už odehrálo. To, co vidí na kamenných schůdcích, pláč trojice bratrů, oteklé obličejy a všechna ta krev, je jen poslední kruh na hladině, ten na samém okraji, nejdál od místa dopadu.

2. KAPITOLA

Měření sil

Večer co večer stával Benjamin s kesírkem a kyblíkem na mělčině hned za malým naplaveným valem, kde sedávali rodiče. Přesouvali se za večerním sluncem; jakmile na ně padl stín, poponesli stůl s židlemi o pár metrů dál, zvolna plynuli se soumrakem. Pod stolem seděla fenka Molly. Překvapeně sledovala, jak jí mizí střecha nad hlavou, a pak se vydala za karavanou na její pouti po břehu. Rodiče dospěli k poslednímu stanovišti a pozorovali, jak se slunce pomalu noří do vrcholků korun za jezerem. Seděli vždycky vedle sebe, bok po boku, protože oba chtěli mít výhled na vodu. Bílé plastové židle se bořily do vysoké trávy, na nakloněném dřevěném stolku se ve večerních paprscích blyštěly ohmatané pivní sklenice. Prkénko se špičkou uheráku, mortadelou a ředkvičkami. Do trávy mezi sebe postavili chladicí tašku, aby jim vodka nezteplala. Pokaždé když se otec chtěl osvěžit, doprovodil to krátkým „čau“, připil si s prázdnem a usrkl. Krájel salám, až se stůl otrásal a pivo šplouchalo. Matky se hned zmocnilo podráždění — zamračeně si držela sklenici, dokud neskončil. Takové

signály otci zcela unikaly, zato Benjaminovi ne. Vnímal každickou jemnou proměnu, stál neustále kousek opodál, aby jim dopřál klid a zároveň mohl sledovat rozhovor, bdít nad jejich rozpoložením a náladami. Slyšel mumlání přátelského hovoru, cinkání příboru o porcelán, křísnutí zapalovače, jak si matka zapálila cigaretu, proud zvuků, které svědčily o tom, že je mezi nimi všechno v pořádku.

Benjamin chodil s kesírkem podél břehu. Upíral zrak do černé vody, a když občas nechtěně pohlédl přímo do odlesku slunce, v očích ho pokaždé bodlo, jako by o ně právě přišel. Balancoval na balvanech, prozkoumával dno, jestli nenajde pulce, ty podivné černé lenivé tvory, plavající čárky ve větě. Pár jich vylovil a hned je přemístil do zajetí červeného kyblíku. Byla to tradice. Chodil lovit pulce s rodiči jako kulisou, a když slunce zapadlo a oni vstali a zamířili k domu, vylil úlovek zpátky do jezera a vydal se za ostatními nahoru k chalupě. A další večer nanovo. Jednou pulce v kbelíku zapomněl. Když je pak následující odpoledne objevil, do jednoho pomřeli, sluneční žár je připravil o život. Ta hrůza, že se to otec dozví. Vylil kbelík na mělčině, a přestože věděl, že otec odpočívá nahoře v chalupě, jako by se Benjaminovi jeho pohled propaloval do zátylku.

„Mami!“

Benjamin se ohlédl k chalupě a uviděl po stráni přicházet mladšího bratříčka. I takhle na dálku z něho čísla neposednost. Tohle nebylo zrovna místo pro netrpělivé duše. Obzvlášť ne letos v létě — když sem před týdnem dorazili, rozhodli rodiče, že se celé prázdniny nikdo nebude koukat na televizi. Slavnostně to dětem oznámili, otec vytáhl šňůru ze zásuvky a demonstrativně položil

vidlici na televizor jako při veřejné popravě, kdy se tělo nechá viset všem pro výstrahu. To aby nikdo z rodiny nezapomněl, co čeká techniku, která by ohrozila rozhodnutí rodiny strávit léto v přírodě. Nejhuř to nesl Pierre.

Přivezl si komiksy, které si o večerech pomalu a polohlasem četl vleže na břiše v trávě. Nakonec ho to ale omrzelo, a to se pak vždycky přiloudal k jezeru za rodiči. Benjamin věděl, že dokážou zareagovat různě, někdy si matce směli vlézt na klín a ona je pak táhlými pohyby šimrala na zádech. Jindy ji zase něco rozladilo a příležitost se nenávratně rozplynula.

„Já se nudím,“ kňoural Pierre.

„Nechceš s Benjaminem lovit pulce?“ navrhla mu matka.

„Ne,“ odpověděl. Postavil se jí za židli a mžoural do nízkého slunce.

„A co Nils, určitě něco společně vymyslíte,“ zkusila to.

„Jako třeba co?“ opáčil Pierre.

Ticho. Rodiče seděli zaboření do plastových zahradních židlí, tak nějak unyí, ztěžklí alkoholem. Hleděli na jezero. Vypadali, jako by uvažovali, co navrhnout, jakou zábavu vymyslet, ale slova nepřicházela.

„Čau,“ zamumlal otec a obrátil do sebe vodku. Pak se zazubil a třikrát tleskl. „Takže!“ zvolal. „Za dvě minuty tu chci mít všechny kluky v plavkách!“

Benjamin vzhlédl, vylezl pár kroků na břeh, odložil kesírek do trávy.

„Chlapci!“ zvolal otec. „Nástup!“

Nils ležel v houpací síti natažené mezi dvěma břízami u chalupy a poslouchal walkmana. Zatímco Benjamin pečlivě naslouchal zvukům, které rodina vydávala, Nils je

odclonil. Benjamina to k rodičům neustále táhlo, Nils se jim snažil vzdálit. Odcházel do jiné místnosti, nezapojoval se. Když se večer bratři chystali spát, slychávali, jak se rodiče za tenkou překližkou hádají. Benjamin sledoval každické slovo, monitoroval napáchané škody. Občas na sebe křičeli nepochopitelné krutosti, tak nelítostné urážky, až mu připadalo, že tohle už se nedá spravit. Celé hodiny pak oka nezamhouřil a hádku si přehrával v hlavě. Nilsovi však jako by to bylo upřímně lhostejné. „Cvokhaus,“ zabručel, když hádka vypukla, obrátil se na druhý bok a usnul. Nezajímal se, přes den se držel v ústraní a moc na sebe neupozorňoval, až na nečekané výbuchy vzteku, který vzplnul a zase odezněl. „Do prdele!“ ozvalo se ze sítě. Nils sebou zazmítal a hystericky zamáchal rukama, aby odehnal příliš dotěrnou vosu. „Poserte se, dementi!“ zařval a několikrát hrábl do vzduchu. Vzápětí se zase rozhostilo ticho.

„Nils!“ zavolal otec. „Nástup u vody!“

„On tě neslyší,“ upozornila matka. „Pouští si muziku.“

Otec zvýšil hlas. Z houpací sítě se nedostavila žádná reakce. Matka si vzdychla, vstala a chvatně došla za Nilsem. Ostentativně mu zamávala rukama před obličejem. Sundal si sluchátka. „Táta vás volá,“ oznámila mu.

Nástup na břehu. To byla drahocenná chvíle. Otec měl v očích onen zvláštní pohled, který kluci zbožňovali, ty ohníčky slibující rošťáctví a zábavu, a k tomu se přidal slavnostní tón, jímž se smrtelnou vážností a s úsměvem hrajícím v koutku úst vždycky vyhlášoval nové klání. Obřadně a vznešeně, jako by v sázce bylo vše.

„Pravidla jsou prostá,“ oznámil a vztyčil se jako obr před třemi bratry, kterým z plavek čouhaly nohy jako

tyčky. „Až dám znamení, skočíte do vody, obeplavete támhletu bóji a vrátíte se na břeh. Kdo doběhne zpátky jako první, vyhraje.“

Bratři se seřadili.

„Všichni rozuměli?“ otázal se. „Nyní se rozhodne, kdo je z bratrů nejrychlejší.“

Benjamin se poplácával po vyzábělých stehnech, jak to viděl v televizi před rozhodujícím výkonem u atletů.

„Počkat,“ zavelel otec a odepnul si hodinky. „Stopnu vám to.“

Mohutnými palci mačkal titěrná tlačítka digitálních hodinek. „Krucinál,“ zabručel si polohlasem pro sebe, když se mu je nedařilo nastavit. Vzhlédl.

„Na místa!“

Benjamin se postrkoval s Pierrem ve snaze zajistit si příznivou startovní pozici.

„Tak dost,“ napomenul je otec. „Tohle se nedělá.“

„Nebo nebude nic,“ doplnila matka. Zůstala sedět u stolu, dolila si.

Bylo jim sedm, devět a třináct, a když spolu hráli fotbal nebo karty, občas všechno skončilo tak urputnou hádkou, že Benjaminovi připadalo, jako by se mezi nimi něco zhroutilo. Ve hře bylo ještě víc, když bratry proti sobě navzájem postavil otec. Když dal tak jednoznačně najevo, že chce zjistit, který ze synů v něčem vyniká.

„Připravit ke startu... pozor... teď!“

Benjamin sprintoval k jezeru s oběma bratry v těsném závěsu. Skočili do vody. Za zády je rodiče povzbuzovali.

„Bravo!“

„Do toho!“

Několik dlouhých rychlých kroků a pichlavé kamenité dno mu zmizelo pod nohama. Červnově studená zátoka a kousek dál od břehu podivné proudy ještě studivější vody. Objevovaly se a mizely, jako by jezero bylo živá bytost, která ho chce zkoušet různými typy chladu. Na zrcadlové hladině se před nimi nehybně vznášela bílá polystyrenová bóje. Bratři ji tam umístili o několik hodin dřív, když s otcem vyrazili položit síť. Benjamin si nicméně nepamatoval, že ji nechávali takhle daleko. Plavali mlčky, šetřili síly, tři hlavy vykukující z černé vody. Povzbuzování na břehu se vzdalovalo. Po nějaké době zmizelo slunce za stromy na protější straně. Ocitli se ve stínu a najednou plavali v úplně jiném jezeře. Benjaminovi připadalo, že voda rázem působí cize. Okamžitě si začal uvědomovat, co všechno se děje pod ním, pomyslel na tvory v hloubce, kteří tu o ně možná vůbec nestojí. Vzpomínal na všechny ty okamžiky, kdy seděl s bratry v lodce a otec zatím vybíral ryby ze sítě a házel je na podlažku. Kluci se nakláněli, prohlíželi si tesáky štik ostré jako jehly, pichlavé ploutve okounů. Jedna ryba se zamrskala a kluci sebou vyděšeně trhli a vyjekli. Otec se lekl a podrážděně je okřikl. A pak zase ticho. Rozplétal síť a tiše mumlal: „Nemůžete se přece bát ryb.“ Benjamin si představoval, jak mu teď tahle stvoření ukrytá v temných vodách plavou po boku nebo přímo pod tělem. Bílá bójka, která v soumraku najednou zružověla, zůstávala pořád daleko.

Po několika minutách se startovní pořadí rozvolnilo — Nils předstihl o pěkný kus Benjamina a za tím zase zaostával Pierre. Jakmile se však zešeřilo a chlad je začal

bodat do stehen, začali se bratři stahovat opět jeden k druhému. Brzy plavali zase blízko u sebe. Možná na to ani nepomysleli a nikdy by to otevřeně nepřiznali, ale nemínili jeden druhého ve vodě opustit.

Hlavy klesaly blíž k hladině. Pohyby paží se krátily. Zpočátku se voda pěnila tempy, nyní však jezero ztichlo. Když dorazili k bóji, Benjamin se ohlédl a zadíval se k chalupě. Domek vypadal jako kostička lega. Teprve teď si uvědomil, jak daleko je to zpátky.

Únava na něho padla jako blesk z čistého nebe. Kyse-
lina mléčná mu bránila zvednout ruce. Zmocnil se ho takový šok, že zapomněl, jak kopat nohama. Najednou nevěděl, jak se plave. Z šíje mu do zátylku vystřeloval chlad. Slyšel vlastní dech, rychlejší, prudší, a v prsou ho zamrazilo: nebude mít sílu doplavat až ke břehu. Viděl, jak se Nils zaklání, aby se mu voda neřinula do pusy.

„Nilsí,“ vyrazil ze sebe Benjamin. Nils nereagoval, plaval dál s pohledem upřeným do nebe. Benjamin zamířil ke staršímu bratrovi, prudce oddechovali jeden druhému do obličeje. Střetli se očima a Benjamin v nich zpozoroval hrůzu, kterou u bratra neznal.

„Jak je?“ zeptal se ho Benjamin.

„Nevím...“ oddychoval Nils. „Nevím, jestli to uplavu.“

Nils se natáhl po bójce, chytil se jí oběma rukama, chtěl se nechat nadnášet, ale neunesla ho a klesla pod ním do temnoty. Pohlédl k pevnině.

„To se nedá,“ zamumlal. „Je to moc daleko.“

Benjamin si připomněl, co se naučil na kurzu plavání, když jim instruktor dlouze přednášel o pravidlech bezpečnosti ve vodě.

„Musíme zachovat klid,“ nabádal Nilse. „Dělej delší tem-
pa, delší nádechy.“

Ohlédl se po Pierrovi.

„Jak jsi na tom?“

„Mám strach,“ špitl Pierre.

„Já taky,“ odpověděl Benjamin.

„Já nechci umřít!“ vykřikl Pierre. Zvlhlé oči se držely
těsně nad hladinou.

„Plavte sem,“ vyzval je Benjamin. „Blíž ke mně.“

Tři bratři se ve vodě shlukli k sobě.

„Pomůžeme si.“

Plavali bok po boku zpátky ke břehu.

„Dlouhý tempa,“ připomínal jim Benjamin. „Pojedeme
dlouhý tempa společně.“

Pierre přestal plakat a odhodlaně plaval dál. Po chvíli
se sladili do jednotného rytmu, zabírali současně, poma-
lý nádech, výdech.

Benjamin se podíval na Pierra a zasmál se.

„Máš modrou pusu.“

„Ty taky.“

Kratičce se na sebe zakřenili. Pak se znovu soustředili.
Hlavu nad vodu. Dlouhá tempa.

Benjamin v dálce viděl chalupu, fotbalový plácek
s hrbolatými drny, kde si každý den kopal s Pierrem,
sklípek a vlevo ovocné keře, kam odpoledne chodili na
maliny a černý rybíz a vraceli se pak s opálenou kůží na
nohou posetou bělavými škrábanci. A za tím vším se
zdvihaly smrky, které se soumrakem čím dál víc tem-
něly.

Bratři se blížili ke břehu.

Když jim zbývalo sotva patnáct metrů, Nils prudce zrychlil a začal kroužkovat jako zběsilý. Benjamin se proklínal za svůj ochromující úžas a vyrazil za ním. Najednou, jak se zápas bratrů stupňoval, jezero už nebylo nehybné. Pierre okamžitě začal bezmocně zaostávat. Nils dorazil o tempo dřív. Vydrápali se na souš a bok po boku sprintovali po stráni nahoru. Benjamin chňapl Nilse za paži a chtěl ho předběhnout, ale ten se mu vytrhl tak zuřivě, až to Benjamin zaskočilo. Doběhli k zahradnímu stolku. Rozhlédli se.

Benjamin popošel k domu, nakukoval dovnitř. A tam, za kuchyňským oknem, zahlédl otcovu siluetu. Rozložitá záda se skláněla nad dřezem.

„Oni šli dovnitř,“ užasl Benjamin.

Nils se opíral o kolena a popadal dech.

Pierre doběhl celý zadýchaný k nim. Zmateně přešel pohledem sklizený stůl. Stáli tu, tři bezradní bratři. Trojí neklidné oddychování venku uprostřed ticha.

3. KAPITOLA

22 hodin

Nils vší silou vrazí urnou do bratra. Pierre to nečeká a schránka ho zasáhne do hrudníku. Benjamin podle zvuku okamžitě pozná, že Pierrovi v těle cosi prasklo. Zlomil si hrudní kost nebo žebro. Benjamin vždycky viděl tři kroky napřed, dokázal předvídat konflikt mezi členy rodiny dávno předtím, než skutečně vzplály. Už při prvním záchvěvu podráždění, které bylo tak nepatrné, že vlastně málem ani neexistovalo, věděl, jak se hádka strhne a jak skončí. Teď je ale všechno jinak. Od okamžiku, kdy Pierrovi cosi zapraskalo v hrudníku, už neví nic. Odteď je všechno neprobádaná divočina. Pierre leží na břehu a ohmatává si žebra. Nils je v tu ránu u něho: „Není ti nic?“

Skloní se a chce bratrovi pomoci vstát. Má strach.

Pierre podkopne Nilsovi nohy a ten se zhroutl na kamenitý břeh. Vzápětí na něho Pierre skočí, válejí se spolu po zemi, rozmachují se k ranám, bijí se zaťatými pěstmi do obličeje, do prsou, do ramen. Neustále spolu komunikují. Ten výjev Benjaminovi připadá neskutečný, skoro